

Examenul de bacalaureat național 2018

Proba E. d)

Filosofie

Varianta 2

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I. TÊTEL

(30 punct)

Îrjâk a vizsgalapra a helyes válasz betûjêt az alábbi esetekre vonatkozóan. Egyetlen válasz lehet helyes.

1. Az élet értelmének központi kérdése a következô:
 - a. Milyen a viszony az egyén és hatalom között?
 - b. Az értelem a megismerés egyik forrása?
 - c. Mi a hasznosságként felfogott igazság?
 - d. A boldogság lehet egy életcél?
2. Az etika, általános értelemben azonos az erkölccsel vagy gyakorlatilag a kitûzött célja a boldogság, illetve egy boldog élet meghatározása, az alábbiakra való reflektálást jelent:
 - a. az egyén és az állam viszonya
 - b. azok a sajátosságok, amelyek az erkölcsösségére vagy az emberi cselekedetekre vonatkoznak
 - c. az azonosság és máság közötti viszony
 - d. a megismerés legbiztosabb forrásai
3. Egy sajátosan vitatott probléma/téma az alkalmazott etika keretén belül az:
 - a. az eutanázia
 - b. az élet értelme
 - c. igazság és tévedés
 - d. az emberi természet
4. A gyakorlatban, a pozitív jogok érvényesítése feltételezi:
 - a. a jó és rossz közötti választás lehetőségét, hogy meghallgatjuk vagy elutasítjuk Isten parancsait
 - b. az állam beavatkozását a társadalom és az egyén életébe
 - c. hogy az ember ne legyen külsô vagy belsô okok által kényszerítve valamely cselekvésre
 - d. az állami beavatkozás mértékének minimális szintre való korlátozását
5. J. P. Sartre filozófus úgy véli, hogy:
 - a. az állam fô célja, hogy biztosítsa az egyéni szabadságjogok tiszteletben tartását
 - b. az ember választ, szabad és szabadságra ítéltetett, és éppen ezért felelôs is tetteiért
 - c. világos különbséget kell tenni a pozitív és negatív szabadság között
 - d. az ember, természetes állapotában, arra van ítéelve, hogy szabad legyen, és nem felelôs tetteiért
6. Az az állítás, miszerint *Minden személynek joga van az élethez, a szabadsághoz, a következô témakörhöz kapcsolódik*:
 - a. az episztemológia problematikájához
 - b. a pozitív jogokhoz
 - c. a gnoszeológia problematikájához
 - d. a negatív jogokhoz
7. B. Russell, *A filozófia problémái* címû mûvében különbséget tesz:
 - a. a dolgok megismerése és az igazságok megismerése között
 - b. az analitikus igazságok és a szintetikus igazságok között
 - c. az a priori és a posteriori ismeretek között
 - d. az elméleti és metafizikai igazságok között

8. Az igazság pragmatista elmélet képviselői szemléletében, elveink aszerint értékelhetők, hogy azok mennyire egyeztethetők össze a:
- a koherencia elvével, miszerint egy vélemény csak akkor tekinthető igaznak, ha belehelyezhető egy már korábban igaznak elfogadott véleményrendszerbe
 - a tényekkel, miszerint egy vélemény csak akkor igaz, ha megegyezik azzal a valósággal, amelyre vonatkozik
 - a korrespondencia elvével, miszerint egy vélemény csak akkor tekinthető igaznak, ha megegyezik a logikai gondolkodás sajátosságaival
 - a hasznossággal, miszerint egy vélemény önmagában nem tekinthető igaznak, csak abban az esetben, ha a gyakorlati alkalmazásban, produktív, működőképesnek, hasznosnak bizonyulnak
9. I. Kant, a deontológiai etika képviselője, úgy véli, hogy a kategorikus imperatívusz a következőt feltételezi:
- egy lehetséges cselekvés gyakorlati szükségességét, egy óhajtott dolog megszerzésének eszközeként
 - egy olyan maxima alapján való cselekvést, amely ugyanakkor egyedi törvénné válhat
 - egy olyan cselekvés végrehajtásának szükségességét, amely a törvény tiszteletéből fakad
 - egy olyan maxima alapján történő cselekvést, amely ugyanakkor egyetemes törvénné válhat
10. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 16. cikkelye értelmében a házasságkötéshez való jog negatív jog, mert:
- azért, hogy élni lehessen vele, az állami beavatkozás mértéke a lehető legkisebb kell legyen
 - feltételezi az emberek megkülönböztetett kezelését, akiknek második esélyt biztosít
 - azért, hogy élni lehessen vele, az állami beavatkozás mértéke a lehető legnagyobb mértékű kell legyen
 - feltételezi azon emberek egyenlő módon való kezelését, akiknek második esélyt biztosít

II. TÉTEL

(30 pont)

A. A baloldali oszlopban a megismerésre vonatkozó sajátos fogalmak és elméletek vannak felsorolva, a jobboldali oszlopban pedig ezekre vonatkozó igaz állítások. Írják a vizsgalapra a baloldali oszlop betűinek és a jobboldali oszlop számainak helyes párosítását.

a. Racionalizmus	1. A megismerés teljes egészében a tapasztalatból származik, amely forrása a megismerésnek.
b. Fallibilizmus	2. Ami meghaladja az emberi tapasztalatot, ami megismerési lehetőségeinken túl van.
c. Empirizmus	3. Az autentikus megismerés végső forrása az ész.
	4. Ami lehetővé teszi a boldogságot, mint életcél.
d. Transzcendens	5. Felfogás, amely állítja, hogy tévedésnek vagyunk kitéve, hogy nem juthatunk végső, egyszer s mindenkorra rögzített igazságok birtokába.

16 pont

B. Érveljenek, körülbelül tíz sorban, a tudományos hipotéziseknek a megismerésben játszott szerepe mellett, vagy ellene.

8 pont

C. Szerkesszenek egy példát, amelyben kiemeltek a konstruktív kritika szerepét a demokráciában.

6 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

A. Olvassák el figyelmesen az alábbi szöveget:

Emberként létezni azt jelenti, hogy a kiindulópontból megtaláljuk a távolságot, az azonnalhoz viszonyítva, a misztériumban való elhelyezkedés révén. Az azonnali nem létezik az ember számára, csak annyiban, amennyiben meghaladja (...) Az ember, a feltáró próbálkozásainak köszönhetően, alkotóvá válik, a kultúra teremtményévé. (...) Az azonnaliban való létezés a biztonság érdekében, egy olyan létmód, amelyet egyetlen állat tudata sem képes

meghaladni. (...) Mindazonáltal az állattól teljesen idegen a „misztérium és a ráeszmélés” és idegenek tőle az életnek ebből a létmódból fakadó arányai és bonyodalmai.

(L. Blaga, *A metafora keletkezése és a kultúra értelme*)

Válaszoljanak az alábbi kérelmekre:

1. Az adott szöveg alapján nevezzétek meg a *létezés két horizontját!* **4 pont**
 2. Tegyétek nyilvánvalóvá körülbelül féloldalas terjedelemben az *emberi természet és a kulturális alkotás* fogalmai közötti összefüggést! **10 pont**
 3. Fogalmazzák meg személyes véleményüket a szövegben szereplő filozófiai felfogás időszerűségére vonatkozóan! **6 pont**
- B.** A *demokrácia* fogalmának jelentése lehet egy politikai rendszer, egy eszmény, valamint alapelv vagy politikai finalitás.
1. Nevezzék meg a *demokrácia három jellemzőjét!* **6 pont**
 2. Szemléltessék *egy* konkrét példa segítségével az *állam és egyén* viszonyát egy demokratikus politikai rendszerben! **4 pont**